

WB063 Wat is de invloed van wetenschap op politiek?

Bekijk eerst het filmpje

Lees vervolgens onderstaande tekst. Dit is een bewerkte versie van het voorwoord uit het boek Boter Kaas en Eieren, machtsverhoudingen tussen wetenschappers, journalisten en politici nader bekeken. Dit boek kunt u, zo lang beschikbaar, opvragen bij het Pre-University College pre@iclon.leidenuniv.nl

Nowhere Man?

Hoe verhouden wetenschap, politiek en journalistiek zich tot elkaar? Ze hebben met elkaar te maken, maar hoe liggen de verhoudingen precies? Welke rol spelen wetenschappelijke inzichten bij politieke besluitvorming? Bepalen de politiek en misschien ook de journalistiek waar de wetenschap zich mee moet bezighouden? Wordt de journalistiek ge- of misbruikt door politiek en wetenschap?

Toen ik op het vwo zat - in de jaren zestig en zeventig van de vorige eeuw - had je de Beatles. (Je had toen ook The Rolling Stones, maar ik was van de Beatles.) In een van hun *songs* zingen ze:

*He's a real Nowhere Man,
Sitting in his nowhere land,
Making all his nowhere plans for nobody.
Doesn't have a point of view
Knows not where he's going to,
Isn't he a bit like you and me?*

In die tijd stond voor velen deze *Nowhere Man* symbool voor de wetenschapper (in verreweg de meeste gevallen toen inderdaad een man), die in een ivoren toren met zuiver en louter objectief wetenschappelijk onderzoek bezig zou zijn, zonder zich om maatschappelijke behoeften naar of maatschappelijke consequenties van zijn werk te bekommeren.

Inmiddels is het 2009 en is er veel veranderd. Wetenschappelijk onderwijs en onderzoek zijn in vele opzichten meer gericht op en betrokken bij maatschappelijke vraagstukken. Dat geldt voor het beleid van universiteiten als geheel, maar daarbinnen ook voor afzonderlijke onderzoeks- en onderwijsgroepen en voor individuele wetenschappers (van wie er gelukkig nu velen vrouw zijn). Het lijkt tegenwoordig zelfs wel alsof sommigen van hen de oproep van de Beatles:

*Nowhere Man please listen,
You don't know what you are missing,
Nowhere Man, the world is at your command.*

wat al te letterlijk hebben genomen. Zij schieten door en denken dat de wereld het beste af zou zijn als die door wetenschappers zou worden bestuurd, op basis van louter wetenschappelijke overwegingen. Zij vinden ook dat de samenleving op dezelfde, wetenschappelijke wijze zou moeten worden geïnformeerd, in plaats van via de huidige – in hun ogen vaak oppervlakkige - bijdragen in kranten en op radio, televisie en internetsites. Kortom: wetenschappers zijn volgens die opvatting eigenlijk de beste bestuurders en de beste journalisten. Van *Nowhere Man* tot *Everywhere Man*. Dat laatste is natuurlijk een overschatting van waartoe wetenschap en wetenschappers in staat zijn. Wetenschappelijk onderzoek doen is echt iets anders dan politiek of journalistiek bedrijven, dus ook hiervoor geldt: schoenmaker blijf bij je leest! We moesten maar liever niet de ene karikatuur inleveren voor de andere.

Dat wil niet zeggen dat politiek en journalistiek de wetenschap niet nodig hebben. Maar dat is andersom ook zo. Ik ben ervan overtuigd dat we alleen in een goed samenspel tussen wetenschap, politiek en journalistiek (en natuurlijk rechtspraak) de onvervreembare rechten van elke wereldburger op – zoals de Amerikanen zo mooi zeggen – *life, liberty and the pursuit of happiness* optimaal kunnen proberen te verwezenlijken. Wetenschappers moeten daarom goed luisteren naar maatschappelijke behoeften, die onder andere door de politiek onder woorden moeten worden gebracht. Politici moet op hun beurt goed luisteren naar wat de wetenschap aan analyses, verklaringen en oplossingen heeft te bieden. En journalisten moeten helpen die behoeften, analyses, verklaringen en oplossingen goed over het voetlicht te brengen, ook voor de burger. En natuurlijk moeten de drie groepen elkaar goed in de gaten houden en kritisch volgen, want dat zorgt voor de broodnodige *checks and balances* in onze zo te koesteren open samenleving. Aan dit alles valt door alle betrokkenen nog veel te verbeteren.

Ton van Haften
Wetenschappelijk Directeur
Pre-University College

Opdracht

Schrijf een essay van maximaal 2 pagina's A4 (Times New Roman 12 punts letter) waarin je beredeneert waar de macht ligt: bij de wetenschap, de politiek of bij de journalistiek.